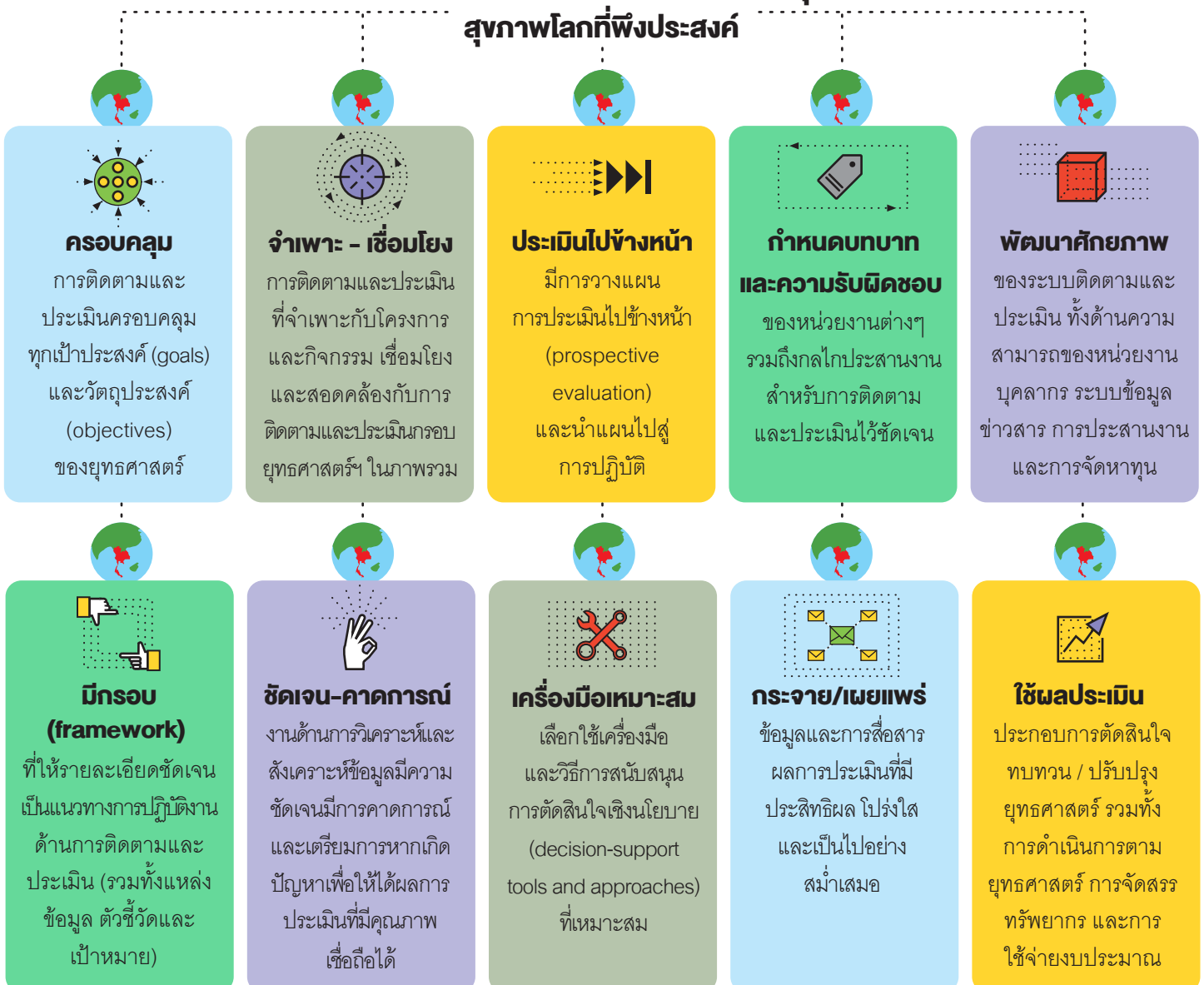

การติดตามและประเมินกรอบยุทธศาสตร์สุขภาพโลก ของประเทศไทย: ข้อเสนอเพื่อการพัฒนา

ประเทศไทยตระหนักถึงความสำคัญของ “ปัญหาสุขภาพโลก” ที่ไม่ได้มีขอบเขตหรือส่งผลกระทบที่จำกัดอยู่ภายในประเทศใดประเทศหนึ่ง การแก้ไขปัญหาเหล่านี้ต้องการความสอดคล้องของนโยบายทั้งในและนอกระบบสุขภาพ รัฐบาลจึงกำหนดกรอบยุทธศาสตร์สุขภาพโลก พ.ศ. 2559 - 2563 โดยมีเป้าประสงค์ให้ประเทศไทยมีความมั่นคงและปลอดภัยจากภัยคุกคามด้านสุขภาพ รวมทั้งมีบทบาทในการร่วมกำหนดนโยบายสุขภาพโลกและเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ แม้จะมีการดำเนินการตามกรอบยุทธศาสตร์ฯ มาระยะหนึ่ง แต่ก็ยังขาดกลไกในการติดตามและประเมินผลที่เป็นรูปธรรม การทบทวนเอกสารวิชาการและวิเคราะห์สถานการณ์ในการศึกษานี้ได้ให้ข้อเสนอในการพัฒนาองค์ดังกล่าวอย่างเป็นระบบและมีส่วนร่วมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ข้อเสนอ: ลักษณะของกลไกติดตามและประเมินยุทธศาสตร์ สุขภาพโลกที่พึงประสงค์

ที่มา: ดัดแปลงจาก WHO, Monitoring, evaluation and review of national health strategies: A country-led platform for information and accountability. 2011, Geneva

สุขภาพโลกและกรอบยุทธศาสตร์สุขภาพโลก

สุขภาพโลก (Global Health) หมายถึง ปัญหาหรือข้อกังวลด้านสุขภาพที่ข้ามพรมแดนหรือผลจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นนอกพรมแดนและเกินขอบเขตและความสามารถของรัฐใดรัฐหนึ่งที่จะดำเนินการได้สำเร็จ เช่น ภาวะทุพโภชนาการ โรคเอดส์ มาลาเรีย วัณโรค ตัวอย่างของปัญหาสุขภาพโลกที่ประเทศไทยกำลังเผชิญ คือ เชื้อดื้อยาต้านจุลชีพ การเข้าไม่ถึงยาและเทคโนโลยีราคาแพง โรคติดเชื้ออุบัติใหม่/อุบัติซ้ำ การดูแลสุขภาพของแรงงานต่างด้าว ปัญหาสภาวะแวดล้อมจากการใช้สารเคมีในภาคการเกษตรและอุตสาหกรรม ฯลฯ ปัญหาเหล่านี้ต้องการกลไกที่มีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในระดับภูมิภาคหรือระดับโลกเพื่อจัดการปัญหาสุขภาพและปัจจัยกำหนดปัญหาเหล่านั้น หลายประเทศมีการจัดทำยุทธศาสตร์สุขภาพโลกเพื่อเป็นแนวทางการทำงานเพื่อแก้ไขปัญหา

กรอบยุทธศาสตร์สุขภาพโลกของประเทศไทย เป็นกรอบทิศทางการทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบของภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อสร้างความมั่นคงทางสุขภาพของคนไทยและแสดงการมีส่วนร่วมและความรับผิดชอบต่อด้านสุขภาพต่อประชาคมโลก ซึ่งจะส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดีของไทยในสังคมโลกโดยมีกระทรวงสาธารณสุขและกระทรวงต่างประเทศเป็นหน่วยงานหลักในการประสานงานและขับเคลื่อน กรอบนโยบายนี้ประกอบด้วย 5 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ (1) การส่งเสริมความมั่นคงด้านสุขภาพ (2) การส่งเสริมบทบาทนำและความรับผิดชอบต่อไทยในประชาคมโลก (3) การเสริมสร้างความสอดคล้องของนโยบาย (4) การเสริมสร้างระบบสุขภาพให้เข้มแข็ง ยุติธรรม และเป็นธรรม และ (5) การเสริมสร้างขีดความสามารถของบุคลากร องค์กร และพัฒนาคุณภาพข้อมูลด้านสุขภาพโลกอย่างต่อเนื่อง

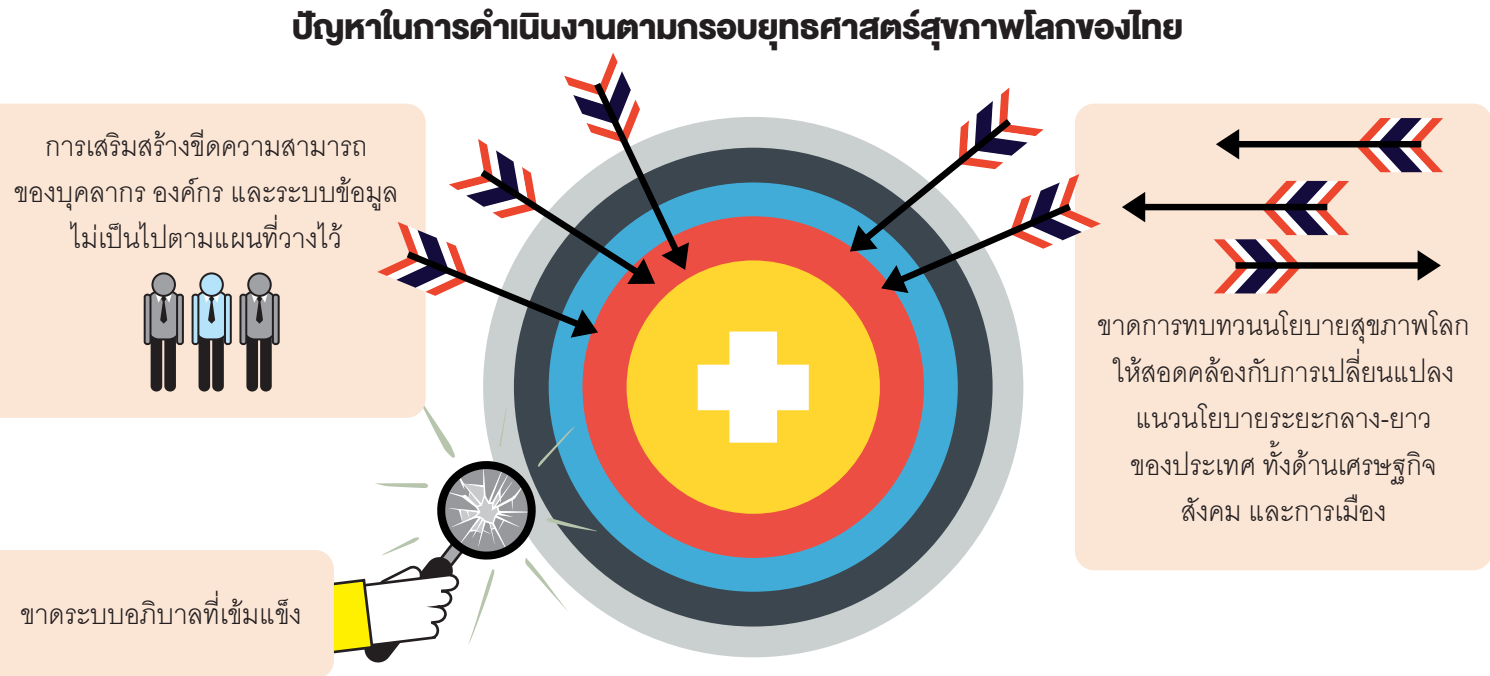

การติดตามและประเมินกรอบยุทธศาสตร์ด้านสุขภาพ

การมีกลไกการติดตามและประเมินกรอบยุทธศาสตร์ด้านสุขภาพระดับประเทศที่มีประสิทธิภาพเป็นสิ่งจำเป็นและแสดงออกถึงความรับผิดชอบ (accountability) เนื่องจากจะช่วยให้ผู้บริหารและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ทราบความก้าวหน้าของการดำเนินการผลผลิตและผลลัพธ์ รวมทั้งปัญหาอุปสรรค ซึ่งเป็นข้อมูลที่มีประโยชน์ในการทบทวนและปรับปรุงนโยบายในระยะต่อไป

เรียนรู้จากภายนอก และเข้าใจสถานการณ์ภายใน หน่วยงานในต่างประเทศได้ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการติดตามและประเมินยุทธศาสตร์ด้านสุขภาพ เช่น ความครอบคลุมเป้าประสงค์และวัตถุประสงค์ของยุทธศาสตร์ฯ แผนและแนวทางการติดตามและประเมิน การจัดลำดับความสำคัญของหัวข้อนโยบายที่จะนำมาประเมินตัวชี้วัด และการนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ ฯลฯ ซึ่งทั้งหมดนี้อาจนำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของกรอบยุทธศาสตร์ฯ ในขณะเดียวกันก็พบว่า การดำเนินการตามกรอบยุทธศาสตร์สุขภาพโลกของไทยประสบกับปัญหาหลายประการ เช่น การเสริมสร้างขีดความสามารถของบุคลากร องค์กร และระบบข้อมูลไม่เป็นไปตามแผนที่วางไว้ ขาดระบบอภิบาล (governance) ที่เข้มแข็ง และขาดการทบทวนนโยบายสุขภาพโลกให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงแนวนโยบายระยะกลาง-ยาวของประเทศ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง เช่น การปฏิรูปประเทศไทย การกำหนดยุทธศาสตร์ประเทศไทย 20 ปี (และยุทธศาสตร์ 20 ปี ด้านสาธารณสุข) นโยบายไทยแลนด์ 4.0 และแผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ 12 เป็นต้น

อภิปรายและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ระบบอภิปาลกับการติดตามและประเมินนโยบายสุขภาพโลก การมีระบบอภิปาลที่มีประสิทธิภาพเป็นสิ่งจำเป็นต่อการพัฒนาโลก การติดตามและประเมินกรอบยุทธศาสตร์ ซึ่งรวมทั้งการประสานระหว่างหน่วยงานเพื่อจัดเก็บ รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล และในทางกลับกันกลไกการติดตามและประเมินที่ดีเป็นองค์ประกอบที่ขาดไม่ได้ของการปฏิบัติหน้าที่ (functions) ของระบบอภิปาลของกรอบยุทธศาสตร์ ดังนั้นกองการต่างประเทศ กระทรวงสาธารณสุขควรเร่งสร้างความเข้มแข็งให้กับระบบอภิปาล ตลอดจนพัฒนาขีดความสามารถของหน่วยงานทั้งในแง่ของบุคลากรและฐานข้อมูล นอกจากนี้ควรจัดให้มีการประเมินระยะครึ่งแผน (mid-term review) ของกรอบยุทธศาสตร์เพื่อปรับปรุงแก้ไขโครงการ / กิจกรรมและเป้าหมาย ให้สอดคล้องกับนโยบายระยะกลาง-ยาวของประเทศที่เปลี่ยนแปลงไป

นอกจากนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอให้กองการต่างประเทศ กระทรวงสาธารณสุข พัฒนากลไกการติดตามและประเมินกรอบยุทธศาสตร์ ให้เป็นไปตามหลักการดังนี้

1. ประเมินกรอบยุทธศาสตร์ ในแง่กระบวนการ ผลลัพธ์และผลกระทบ
2. กระบวนการติดตามและประเมินมีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วม
3. บริหารจัดการกลไกการติดตามและประเมินอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้มีการนำผลการประเมินไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด
4. ใช้ระเบียบวิธีวิจัยที่เชื่อถือได้ ถูกต้องตามหลักวิชาการ

ผู้เขียน

ดร. ภาณุ ศรีเพ็ญ ต้นติเวส

นักวิจัยอาวุโส

โครงการประเมินเทคโนโลยีและนโยบายด้านสุขภาพ

ติดตามรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ได้ที่
<http://www.hitap.net/documents/172612>

เอกสารฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง การพัฒนารอบการติดตามประเมินผลกรอบยุทธศาสตร์สุขภาพโลกของประเทศไทย โดย ดร. ภาณุ ศรีเพ็ญ ต้นติเวส, ดร. จอมขวัญ โยธามุท, ภาณุ พัทธรา ลีพัทวงศ์, วิไลลักษณ์ แสงศรี, ณัฐธิดา มาลาทอง และภาณุ พรธิดา หัดโนนตุน

HITAP เป็นองค์วิจัยกึ่งอิสระภายใต้สำนักงานพัฒนานโยบายสุขภาพระหว่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุขและเป็นส่วนหนึ่งของโครงการเมธีวิจัยอาวุโส สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) มีพันธกิจหลักคือ ศึกษาผลกระทบทั้งบวกและลบจากการใช้เทคโนโลยีหรือนโยบายด้านสุขภาพเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจด้านนโยบายของภาครัฐ เช่น คณะอนุกรรมการพัฒนานโยบายหลักแห่งชาติ สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ และหน่วยงานต่าง ๆ ภายใต้กระทรวงสาธารณสุข ส่วนในระดับนานาชาติโดยเฉพาะในประเทศกำลังพัฒนา HITAP เน้นการพัฒนาศักยภาพให้ประเทศเหล่านั้นสามารถทำประเมินเทคโนโลยีด้านสุขภาพด้วยตนเอง

หน่วยงานที่สนใจรับ Policy Brief ฉบับพิมพ์สมัครรับได้ที่ comm@hitap.net โดยระบุชื่อ-ที่อยู่เพื่อจัดส่ง

ท่านที่สนใจรับเป็นรายบุคคล สมัครรับสำเนาอิเล็กทรอนิกส์ (ไฟล์ PDF) ได้ที่ comm@hitap.net โดยระบุอีเมลเพื่อจัดส่ง

ดาวน์โหลดฉบับ PDF และ Policy Brief เล่มอื่น ๆ ได้ที่ www.hitap.net

ติดต่อ:

โครงการประเมินเทคโนโลยีและนโยบายด้านสุขภาพ (HITAP)

อาคาร 6 ชั้น 6 กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข

อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี 11000

โทรศัพท์: 02-591-8161, 02-590-4375 และ 02-590-4549

โทรสาร: 02-590-4374 และ 02-590-4363

อีเมล: hitap@hitap.net

เว็บไซต์: www.hitap.net

งานนี้ได้รับอนุญาตภายใต้
ครีเอทีฟคอมมอนส์ แสดงที่มา
ไม่ใช้เพื่อการค้า ไม่ดัดแปลง

HITAPTHAILAND

HITAP_THAI

HITAP THAI

HITAP.NET

